

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Anden (sidste) behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod installation af elvarme undtagen akkumulerende elvarme i forbindelse med solvarme.
[Af Kalnæs (SF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 52. Fremsat 29/1 80. Første behandling 19/2 80. Betænkning 27/5 80).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

*Forhandling***Kalnæs (SF):**

Jeg skal blot sige, at det drejer sig om to ændringsforslag, som simpelt hen går ud på, at akkumulerende elvarme kan bruges i forbindelse med alle former for vedvarende energi, dvs. solenergi, vindenergi, biogas, halm- og træfyring, som jo er baseret på fornyelig biomasse. Jeg skal derfor anbefale, at man vedtager de to ændringsforslag.

Poul H. Møller (KrF):

Da vi fra kristeligt folkeparti ikke tidligere har tilkendegivet vor stilling til dette forslag, skal jeg ved denne anden og sidste behandling gøre det klart, at vi ikke kan stemme for de stillede ændringsforslag så lidt som for forslaget som helhed. Vi mener ikke, at det netop nu, hvor kommunerne planlægger indførelse af naturgas m.m. og planlægger opvarmningen i forskellige centre på forskellige måder, vil være rigtigt med et generelt forbud imod anvendelse af elopvarmning undtagen akkumulerende elvarme. Vi har naturligvis ikke spor imod de alternative energiformer, og vi mener stadig væk, at der vil være anvendelse for dem, men vi mener, at det er et lille supplement i forhold til det

samlede opvarmningsbehov. Vi må forudse, at der foruden naturgas og olie i en fremtid, som ikke ligger alt for langt forude, vil blive tale om indførelse af kernekraft, som jo alene skal producere el. Vi mener derfor, at det i mange områder af vort land stadig væk vil være formålstjenligt at anvende el til opvarmning, også andet end akkumulerende elvarme, så vi må gå imod forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 42 stemte for, 109 imod.

Ændringsforslag nr. 2 angående titlen betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1.

Forslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

*Forhandling***Kalnæs (SF):**

SF fremsatte i januar en energipakke på 17 forslag, og det er et enkelt af disse forslag, der i dag kommer til anden og sidste behandling.

Siden vi fremsatte disse forslag, også det i dag, er varmeplanudvalgets tredje delbetænkning fremkommet. Det skete i fredags, den 30. maj. Den drejer sig om vedvarende energi og om elvarme, og det fremgår af den betænkning, at godt halvdelen af nye enfamiliehusene i dag bygges med elvarme, og det sker normalt ved hjælp af direkte elvarme fra elpanelradiatorer. Om dette siger varmeplanudvalget i sin betænkning på side 22:

»Direkte virkende elvarmeanlæg kræver udbygning af elværkskapacitet og fordelingsnet.«

Betænkningen siger på side 86, at det drejer sig om, at man sikrer den størst mulige fleksibilitet i opvarmningssystemerne, således at de bliver velegnede til at blive forsynet fra alle energikilder. På nuværende tidspunkt regner man med, at vandbaserede varmfordelingssystemer er at foretrække. Man mener også i betænkningen, at den mest benyttede

[Kalmøs]

form for direkte elvarme, elpaneler, kræver, at varmen fordeles udelukkende ved hjælp af elektricitet, og dermed er der ikke mulighed for, at én varmekilde kan substituere en anden varmekilde. Man peger direkte på, at en kraftig anvendelse af elpaneler i den nye bygningsmasse fremover vil vanskeliggøre, at man kan bruge andre opvarmningssystemer end elektricitet.

Disse indvendinger mod direkte elvarme, som altså står i varmeplanudvalgets tredje delbetænkning, er netop de argumenter, som SF har brugt for at fremsætte dette forslag til folketingsbeslutning.

Om de vedvarende energikilder siges det i betænkningen på side 88:

»På baggrund af landets nuværende og fremtidige situation er det udvalgets opfattelse, at der på både kort og lang sigt vil være en samfundsmæssig gevinst ved at benytte vedvarende energianlæg og akkumulerende, afbrydelig elvarme.«

Det vil sige, at varmeplanudvalget slår fast, at både i den nuværende og i den fremtidige situation og både på lang og på kort sigt er der en samfundsmæssig gevinst ved at bruge vedvarende energikilder og ved at bruge akkumulerende, afbrydelig elvarme. Man siger på side 85, at det er en vigtig forudsætning for, at man kan komme i gang med at bruge vedvarende energikilder, at der hurtigst muligt skabes et marked for disse, således at produktionen kan komme i gang. Betænkningen anbefaler således brug af vedvarende energianlæg og akkumulerende, afbrydelig elvarme, og vi føler derfor i SF, at vores forslag til folketingsbeslutning er helt i overensstemmelse med varmeplanudvalgets sidste betænkning.

Jeg vil gerne fremhæve et par andre ting i forbindelse med betænkningen. Det viser sig, at man godt kan få besparelser ved at bruge elvarme med de priser, der er på elvarme i dag, men det fremgår også klart af betænkningen, at der kan blive tale om store fordyrelser i stedet for store besparelser, hvis der sker en ændring af kulpriserne. Det er noget, vi her i landet er totalt uden indflydelse på. Vi kan faktisk sammenligne det med det, vi gjorde for 10 år siden, hvor vi gik over til udelukkende at satse på olie og derved kom i en alvorlig klemme. Går vi i dag i gang med at bruge elvarme i meget stor stil, så kan vi

meget vel om 10 år være i en lige så alvorlig klemme, fordi vi har satset så hårdt på kul.

I betænkningen omtales på side 84 miljøforhold. Det siges her, at selv om man mangler erfaringer med de vedvarende energianlæg, så er der meget, der tyder på, at de giver færre gener end brug af kul og olie. Og det er særlig vigtigt i forbindelse med elvarme, fordi det er baseret på kulfyring, og fordi det er slået fast af Danske Elværkers Forening, at brændselsforbruget i forbindelse med elvarme er dobbelt så stort som ved f. eks. almindelige oliefyr eller gasfyr. Det vil sige, at man skal importere dobbelt så meget kul, som man skal af olie. Man får dobbelt så meget flyveaske, man får dobbelt så meget kultveilt, og man får i vidt omfang også dobbelt så meget forurening af svovl og tungmetaller, når man bruger elvarme i stedet for almindelig olie- eller gasfyring, for slet ikke at tale om, hvis man sammenligner det med vedvarende energikilder.

Vi kan derfor konkludere, at en vedtagelse af dette forslag vil være i god overensstemmelse med de anbefalinger, der er givet i varmeplanudvalgets sidste betænkning.

Lone Dybkjær (RV):

Som det fremgår af betænkningen, kan det radikale venstre tilslutte sig SFs forslag til folketingsbeslutning om forbud mod installation af elvarme. Vi er ikke generelt tilhængere af forbudspolitik, men vi erkender, at det er en række steder inden for energiområdet er nødvendigt med påbud og en vis mængde forbud for at sikre den mest økonomiske energiudnyttelse.

Vi kan tilslutte os dette forslag, fordi elopvarmning ikke er en energiøkonomisk opvarmningsform, og vi finder specielt i forbindelse med nybyggeriet, at der er modstridende interesser, der gør, at den mindst hensigtsmæssige opvarmningsform kommer til anvendelse.

Energiministeren (Poul Nielson):

I betænkningen og også her kritiserer SF og de radikale, at der sker installation af direkte elvarme i nyopførte boliger – der blev her sagt halvdelen eller en tredjedel, det er ikke afgørende.

Jeg vil gerne erklære mig enig med de to partier i, at det ikke er rimeligt i flæng at

[Energiministeren]

installere elvarme i den nuværende form i nyopførte boliger. I dag må vi konstatere, at der sker installation af direkte elvarme også i nye boliger, som placeres, hvor der skal være kraftvarme eller naturgas, og det er helt bestemt ikke hensigtsmæssigt at installere elvarme i de områder, der får rørført energi.

Jeg vil imidlertid også gerne tilføje, at der nu foreligger mulighed for at stoppe installationen af elvarme i nye boliger i disse områder. Hvis det skønnes nødvendigt til gennemførelse af varmforsyningsplanlægningen, kan kommunerne med hjemmel i varmforsyningsloven bestemme, at nærmere angivne opvarmningssystemer ikke må etableres i ny bebyggelse inden for et afgrænset geografisk område. Det vil sige, at hvor der foreligger en afklaring af, hvorvidt der skal være kollektiv opvarmning i form af f. eks. naturgas eller kraftvarme, er der rent faktisk mulighed for at nedlægge forbud mod installation af direkte elvarme, sådan som landet ligger nu. Når der i dag skal påbegyndes ny bebyggelse, er det almindeligvis klart, om bebyggelsen straks eller senere skal opvarmes med rørført energi. Jeg mener derfor, at vi er så vidt i varmeplanlægningen, at den nævnte hjemmel i varmforsyningsloven med fordel vil kunne tages i anvendelse af kommunerne.

SF og de radikale foreslår anvendelse af akkumulerende eller afbrydelig elvarme, en opvarmningsform, som endnu ikke i praksis er kendt her i landet.

Jeg vil godt støtte disse tanker. 150.000–200.000 af vore i alt 2 mill. boliger vil antagelig kunne opvarmes med akkumulerende elvarme. Elværkerne har peget på denne mulighed i rapporter, der er kommet for nylig, og i sidste uge offentliggjorde, som det også er sagt her, varmeplanudvalget sin sidste delbetænkning, som beskæftiger sig med, hvordan vi kan opvarme den del af landet, der ikke skal have rørbunden energi.

Varmeplanudvalget har gennemgået en række opvarmningsmuligheder i disse områder og anbefaler en kraftig udbygning med akkumulerende elvarme. Det indføres ikke fra den ene dag til den anden, men bl. a. på baggrund af varmeplanudvalgets betænkning vil energiministeriet sammen med elværkerne og andre undersøge de praktiske muligheder for anvendelse af akkumulerende elvarme.

Selv om jeg således, sådan som jeg også gav udtryk for det under første behandling, i

det store og hele er enig i sigtet med det forslag, vi her har til behandling, må jeg alligevel fortsat afvise tanken om et generelt forbud mod installation af elvarme, hvis ikke det sker i forbindelse med vedvarende energikilder. Sagen er, at det, som man ønsker i beslutningsforslaget, i stor udstrækning vil blive den udvikling, vi får, og jeg tror ikke, vi bør vedtage noget af den slags, der foreslås, på dette tidspunkt.

Waldorff (VS):

Ja, det kunne vi da godt forstå.

Vi fik at vide, at man er enig i, at det ikke er hensigtsmæssigt at installere elvarme i de områder, som skal have kraftvarme eller naturgas, men at det her ikke er nødvendigt med et generelt forbud, fordi det kan forbydes af de enkelte kommuner. Nu giver det i sig selv ikke nogen garanti, at der er formel mulighed for, at kommunerne kan forbyde elvarme. Det ville give betydelig større sikkerhed imod tåbelige investeringer, hvis staten gennemførte et generelt forbud mod direkte elvarme i disse områder.

Men så kommer vi til den sidste tredjedel, og dér synes jeg nok, at det var noget tyndt med argumentationen for ikke at ville støtte et forbud mod installation af direkte elvarme. Det blev nærmest kun til, at det jo er den udvikling, man under alle omstændigheder vil se, fordi det viser sig at være en meget dyr måde at opvarme boliger på, og det vil det selvfølgelig især være med den afgiftspolitik, som regeringen har lagt sig fast på. Jeg er ret enig i, at det vil blive forholdsvis lidt direkte elvarme, der vil blive installeret i de kommende år.

Men det, som man ikke får nogen sikkerhed imod, er, at der trods alt sker en del investeringer, bl. a. på grund af ren og skær uvidenhed og elværkernes propaganda for elvarme i det hele taget. Det er et samfundsøkonomisk problem – det har hr. Kalnæs været inde på – men det er også et problem for de mange mennesker, som på grund af de billige installationsomkostninger lader sig lokke af elværkerne til at installere elvarme i deres huse, og som i de kommende år vil få nogle kolossale varmeudgifter, fordi de er lokket i den fælde. Dette ville man faktisk have mulighed for at undgå, hvis man fra regeringens side støttede dette forslag.

Kalnæs (SF):

Jeg kan være enig med energiministeren i, at der inden for de områder, der skal forsynes med kraftvarme og naturgas, er mulighed for, at kommunerne kan forbyde brugen af elvarme. Det kan vi så håbe på at de gør. Men jeg synes ikke, der var sket noget ved, at vi havde lavet en vedtagelse her, som gjorde det sikkert. Det er så én side af sagen.

Den anden side af sagen er de områder, som ikke skal forsynes med kraftvarme og naturgas. Energiministeren omtalte ikke, hvordan man dér kunne sikre sig, at der ikke i vidt omfang blev installeret direkte elvarme. Jeg vil derfor gerne spørge energiministeren, om han overvejer at komme med lovgivning på dette område, for det er sådan, at man på side 112 i varmeplanudvalgets betænkning anbefaler, at varmforsyningsloven snarest muligt suppleres, således at den kan give grundlag for en fremsynet planlægning og styring af varmforsyningen i område IV med henblik på vedvarende energianlæg og akkumulerende, afbrydelig elvarme. Det vil sige, at man i disse områder anbefaler en lovgivning, der kan give mulighed for at styre mod vedvarende energianlæg og akkumulerende elvarme. Men man skal altså så undgå den direkte elvarme, og det er der ingen mulighed for i øjeblikket. Derfor vil jeg altså gerne høre, om der er planer fra ministerens side om et initiativ i den retning.

Man kan også tage en anden af anbefalingerne, det står på side 113:

»Udnyttelsen af vedvarende energikilder, der forudsætter vandbaserede systemer, er ofte fordelagtigst ved lavere temperaturniveau end det i varmeanlæg traditionelt anvendte.«

Her står altså, at vedvarende energikilder forudsætter vandbaserede systemer, og det vil sige, at i det omfang man bruger direkte elvarme, udelukker man fremtidig brug af vedvarende energikilder. Derfor mener jeg, at det haster med at få lavet et forbud mod direkte elvarme i de områder, der ligger uden for naturgasområderne og kraftvarmeområderne, fordi det altså stadig væk er meget billigt at installere, som det er i dag, og derfor kan det nemt ske, at det i vidt omfang bliver installeret, også selv om det måske kan blive dyrere på længere sigt.

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg mener ikke, dette er hverken tiden eller stedet til en detaljeret drøftelse af varmeplanudvalgets tredje delbetænkning, men jeg vil godt give tilsagn om, at det vil blive overvejet, i hvilket omfang en lovgivning vil være nødvendig med henblik på at få virkeliggjort målsætningerne for opvarmningen af disse hverken-eller-zoner; altså de områder, der ikke skal have rørbunden energi. Det vil vi vende tilbage til i næste folketingssamling, hvis der er et grundlag af lovgive på. Den videre overvejelse og den debat, der kommer efter denne betænkning, må også være noget, vi skal tage pejling af. Men min indstilling er, at det formentlig vil være nødvendigt med en lovgivning for at få optimeret anvendelsen af energi til opvarmning også i den del af landet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 24 stemte for, 123 imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Lovforslag nr. L 219. Fremsat 8/5 80. Første behandling 13/5 80. Betænkning 22/5 80).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2, ændringsforslaget om indsættelse af 4 nye paragraffer og § 3 vedtoges uden afstemning.